К общим условиям наложения ареста на денежные средства и иное имущество, находящееся в банке, можно отнести следующие:

1. арест может налагаться в соответствии с законодательными актами Республики Беларусь;
2. в качестве предмета ареста выступают находящиеся в банке денежные средства и иное имущество физического, а также юридического лица (ст., ст. 22, 44 Гражданского кодекса Республики Беларусь).

Наложение ареста на денежные средства и иное имущество, находящееся в банке, – это действия уполномоченных должностных лиц или государственных органов и банка, которые в случаях, предусмотренных законодательством Республики Беларусь, влекут прекращение расходных операций по счету владельца счета или вкладчика, либо передачи имущества, на которое наложен арест (ч. 3 ст. 129 Банковского кодекса). Перечень должностных лиц и государственных органов, уполномоченных на арест имущества, находящегося в банке, а также порядок наложения ареста изложены в ст., ст. 129 и 130 Банковского кодекса.

Так, к числу органов, наделенных правом на арест указанного имущества, относятся: суд, органы дознания и предварительного следствия, налоговые органы.

В соответствии с Банковским кодексом перечень органов, наделенных правом на арест имущества, находящегося в банке, является исчерпывающим.

Однако, в то же самое время, статья 235 Таможенного кодекса Республики Беларусь предусматривает, что должностное лицо таможенного органа, ведущее производство по делу об административном таможенном правонарушении, вправе наложить арест на денежные средства лица, привлекаемого к ответственности за совершение административного таможенного правонарушения, находящиеся на счетах в банках и иных кредитных учреждениях. В этом случае в силу предписаний данной статьи Таможенного кодекса, банк должен прекратить производство каких-либо операций по таким счетам.

Тем не менее, ст. 129 Банковского кодекса, как было указано выше, не предусматривает непосредственно право таможенных органов на арест имущества физических и юридических лиц, находящееся в банке. Кроме того, в статье БК отсутствует также и норма, которая бы предоставляла таможенным органам указанное право путем отсылки к иным законодательным актам Республики Беларусь.

В соответствии со ст. 10 Закона “О нормативных правовых актах Республики Беларусь”, новый нормативный акт, каким в данном случае, по сути, является Банковский кодекс, имеет большую юридическую силу по отношению к ранее принятому по тому же вопросу нормативному правовому акту того же государственного органа.

Исходя из вышеизложенного, норма ст. 235 Таможенного кодекса Республики Беларусь не подлежит применению.

Представляется, что сложившееся противоречие двух нормативных актов может быть разрешимо путем дополнения перечня должностных лиц и государственных органов, уполномоченных на арест имущества, находящегося в банке, который содержится в ст. 129 Банковского кодекса, таможенными органами, поскольку таможенные органы являются правоохранительными контролирующими органами. В силу чего одним из необходимых условий нормального осуществления возложенных на таможенные органы функций, является наделение их правом наложения ареста на денежные средства и иное имущество, находящееся в банке.

Т. Іванюк,
студентка 5 курсу юридичного факультету
Хмельницького інституту регіонального
управління та права

ПРИНЦИПИ СУЧАСНОГО АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

21 червня 2001 року в кримінальний процес України, замість існуючого касаційного провадження, було введено апеляційне провадження.

З метою встановлення основних характерних рис сучасного апеляційного провадження необхідно звернутись до основних характеристик стадії реформованого касаційного перегляду процесуальних рішень у кримінальному судочинстві. Це пояснюється необхідністю порівняльного аналізу існуючого та минулого стану провадження по перегляду процесуальних рішень, які не вступили в законну силу. Плюси і мінуси апеляційного провадження можливо виявити, лише застосувавши порівняльний метод правознавства.

Реформоване касаційне провадження будувалось на наступній системі принципів :

1) свобода касаційного оскарження вироків;
2) поєднання перевірки законності з перевіркою обґрунтованості вироку;
3) ревізійне начало касаційного провадження;
4) широкі повноваження суду другої інстанції.[1]

Розглянемо дані принципи на можливість їхнього використання у системі побудови сучасного апеляційного провадження.

Свобода касаційного оскарження вироків як принцип реформованого касаційного провадження передбачала надання права касаційного оскарження всім суб’єктам, захист прав та інтересів яких пов’язаний з рішеннями, що прийняті у вироку : підсудному, засудженому, виправданому, їх захисникам та законним представникам, потерпілому, цивільному позивачу, цивільному відповідачу та їх представникам.

Всі особи, захист інтересів яких пов’язаний з відображеними у вироку рішеннями, могли оскаржити будь-яке порушення своїх прав та законних інтересів: як те, що стосується застосування закону, так і встановлення фактичних обставин справи (вправі оскаржити як необґрунтованість вироку, так і його незаконність). При цьому оскарження вироків в касаційному порядку було правом, а не обов’язком особи, що означає, що ніхто не міг заборонити або примусити останнього подати касаційну скаргу.

Свобода касаційного оскарження полягала також в тому, що кримінально-процесуальним законом не встановлювалось ніяких спеціальних вимог щодо форми та змісту касаційної скарги чи подання; подання скарги рідною мовою скаржника. Це, в першу чергу, забезпечувало доступність даної форми оскарження судових рішень громадян, які не мають юридичної освіти.

На сьогодні принцип свободи касаційного оскарження вироку звучить як принцип свободи апеляційного оскарження, хоча змінилась не лише назва, але і суть даного принципу. Основна риса – право на оскарження всіма особами, захист інтересів яких пов’язаний з рішеннями, прийнятими у вироку - залишилась незмінною.

Основною зміною в змісті принципу свободи оскарження, якою така свобода була звужена, є, в першу чергу, встановлення статтею 350 КПК України вимог до змісту апеляції, з обов’язковим наведенням мотивів незгоди з вироком, що обмежує

доступність подання скарги пересічним громадянином, в зв'язку з тим, що для повного відображення змісту скарги, у відповідності із законом, необхідні юридичні знання. Правова освіта громадян на сьогодні є досить низькою, що зумовлює потребу звернення до юриста, а оплатити юридичні послуги сьогодні може не кожний. Все це послаблює бажання захистити свої права шляхом подання апеляційної скарги

Із вище сказаного випливає, що принцип свободи апеляційного оскарження в порівнянні із подібним принципом касаційного провадження, значно звужений, в зв'язку з чим він може бути охарактеризований як принцип обмеження свободи апеляційного оскарження.

Суд касаційної інстанції у реформованому провадженні розглядав справу по суті, тобто перевіряв як законність, так і обґрунтованість вироку суду першої інстанції. «Розглядаючи справу по суті, касаційна інстанція, однак, саму справу по суті не вирішувала. Перевірка законності і обґрунтованості вироку здійснювалась нею методом вивчення письмових матеріалів справи. На основі цих матеріалів вона не могла визначати факти, не встановлені вироком або відхилені ним»[1]. Судового слідства суд касаційної інстанції не проводив.

В апеляційному провадженні даний принцип не просто збережений, він значно розширений. Відповідно до ст. 358 КПК України суд апеляційної інстанції може визнати за необхідне проведення судового слідства в повному обсязі чи частково, коли є підстави вважати, що судове слідство судом першої інстанції було проведено неповно чи однобічно. При цьому учасники судового розгляду мають право подавати нові докази, які не досліджувались судом першої інстанції. За результатами розгляду справи суд апеляційної інстанції може скасувати, змінити вирок суду першої інстанції або навіть постановити свій вирок, скасувавши повністю чи частково вирок суду першої інстанції. Тобто суд апеляційної інстанції перевіряючи законність і обґрунтованість вироку суду першої інстанції не лише розглядає справу по суті, але і вирішує її по суті.

Основним принципом розгляду справи касаційною інстанцією було ревізійне начало касаційного провадження. Суть даного принципу полягає в тому, що суд другої інстанції зобов'язаний був розглядати справу в повному об'ємі: не обмежуючись тими доводами, які наведені в касаційній скарзі чи поданні, а також тими із засуджених, хто приніс касаційну скаргу чи у відношенні яких принесений касаційний протест.

В сучасному апеляційному провадженні принцип ревізійного начала повністю скасовано і замінено принципом розгляду справи в межах поданої апеляції. Тобто суд апеляційної інстанції перевіряє законність і обґрунтованість вироків суду першої інстанції, проводить судове слідство лише щодо тих обставин справи, які оспорюються в апеляції і лише щодо тих засуджених, які подали скаргу, або у відношенні яких подано протест. Однак якщо розгляд апеляції дає підстави для прийняття рішення на користь осіб, щодо яких апеляції не надійшли, апеляційний суд зобов'язаний прийняти таке рішення.

Як принцип касаційного провадження зазначались також широкі повноваження суду другої інстанції. В касаційному порядку суд вправі був змінити вирок, якщо це не погіршувало становище засудженого, скасувати вирок і закрити справу та відмінити вирок і направити справу на додаткове розслідування або на новий судовий розгляд.

Даний принцип є чинним і в сучасному апеляційному провадженні, хоча його зміст значно розширений. Крім тих повноважень, що мав касаційний суд, суд апеляційної інстанції має і інші, ще ширші повноваження (ст.366 КПК України).

Проаналізувавши основні риси реформованого касаційного провадження та зміни до КПК України, якими в кримінальний процес України введено апеляційне провадження, можна зробити висновок, що принципами сучасного апеляційного провадження є :

1) свобода апеляційного оскарження вироків;
2) поєднання перевірки законності з перевіркою обґрунтованості вироку та можливість вирішення справи по суті;
3) принцип перегляду справи в межах поданої апеляції;
4) широкі повноваження суду другої інстанції.

---

[1] Михієнко М.М., Нор В.Т, Шибіко В.П. Кримінальний процес України: Підручник. - 2-ге вид., перероб. і доп.- К : Либідь, 1999 - С.411

[2] Уголовный процес: Учебник для вузов / Под общей редакцией проф. Л. А. Лупинской - М: Юристъ, 1995- с.426

А. Калиш,
аспирантка Люблинского университета им. М.Кюри-Складовской, Польша

АРБИТРАЖ – ОДИН ИЗ СПОСОБОВ РЕШЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО СПОРА

Как во внутренних, так и в международных коммерческих сделках присутствует риск возникновения спорной ситуации. Определенные трудности разрешения данного спора могут возникнуть во втором случае, где стороны могут отличаться по правовым системам, судебному процессу, языкам и т.д. Чтобы избегать таких неудобств, международные споры, исходящие из деловых сделок все более и более решаются альтернативными методами. Один из них - арбитраж - неофициальная процедура, к которой прибегают «противники» и в которой каждая сторона представляет свою позицию по предмету спора нейтральной и беспристрастной «третьей стороне». Эта независимая сторона за вознаграждение разрешает спор.

Коммерческий арбитраж имеет довольно долгую историю. Данный порядок разрешения споров зародился еще во времена Римской империи и получил свое развитие на протяжении последующих столетий. В XIX веке, с развитием международной торговли, арбитраж получил всемирное признание и стал универсальным инструментом для урегулирования международных коммерческих конфликтов.

Среди преимущества этой несутяжнической формы урегулирования споров можно выделить следующие стороны:

возможность выбирать арбитра сторонами;
нейтралитет арбитра при разрешении спора;
возможность выбрать место и язык процедуры разбирательства спора;
частные, конфиденциальные и неофициальные слушания;
упрощенные правила судопроизводства;
отсутствие необходимости перевода всех документов на язык судопроизводства;
упрощенная система исполнения решения арбитра;
решение конфликта нейтральным, беспристрастным профессионалом, который знает спорный вопрос лучше, чем обычный судья;
простые дела могут быть рассмотрены более быстро и быть менее дорогими, чем через традиционную тяжбу;